

2 Glanchostas na mbeart cobhsaithe baincéireachta

- 2.1** Tar éis don ghéarchéim airgeadais a tharla in 2008, thug an Stát faoi sraith bheart chun an córas baincéireachta a chobhsú, lena n-áirítear
- caipitliú suntasach de bhainc intíre
 - soláthar ón mBanc Ceannais de chúnamh eisceachtúil leachtachta do bhainc intíre
 - ráthaíochtaí Rialtais d'earlaisí agus do dhliteanais eile
 - cur ar bun na Gníomhaireachta Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (NAMA) d'fhonn sócmhainní bearnaithe a fháil ó bhainc.
- 2.2** Ba chasta na bearta ar tugadh fúthu agus bhí siad fite fuaite lena chéile, agus beidh tionchar marthanach acu ar an Státchiste. Cé gur féidir na suimeanna a infheistítear i mbainc athchaipitlithe, fáltais ó dhiúscairtí, ioncam a fhabhraíonn ó na hinfheistíochtaí, agus luachanna iarmharacha measta a aithint go héasca, tá gá le nósanna imeachta meastacháin chun na costais a shainaithint a thabhaigh an Stát le linn di a gcuid infheistíochtaí a mhaoiniú.
- 2.3** I tuarascálacha roimhe seo, sholáthair mé meastacháin ar na bearta cobhsaithe bunaithe ar an eolas ab fhearr a bhí ar fáil ag an am (ag deireadh gach ceann de na blianta 2014, 2016 agus 2018). Ar an mórgóir, bhí na meastacháin sin sa raon €40 billiún go €42 billiún.¹ I bhfianaise an mhéid ama atá imithe thart ó shin agus conas mar atá a lán de na bearta cobhsaithe tar éis dul i bhfeidhm go forleathan, tugadh faoin tuarascáil seo d'fhonn athbhreithniú a dhéanamh ar an meastachán ar ghlanchostas sa chaoi is go gcuirfí forbairtí ó 2018 i leith agus faisnéis ar fáil suas go deireadh 2021 san áireamh.

Forléargas ar ghlanchostas

- 2.4** Bunaithe ar fhaisnéis a bhí ar fáil suas go deireadh 2021, tá an scrúdú seo tar éis glanchostas na mbeart cobhsaithe baincéireachta don Stát a mheas ag thart ar €45.7 billiún (féach Fíor 2.1). Sa mheastachán seo tá an luach (mar a measadh é ag 31 Nollaig 2021) ar infheistíochtaí iarmharacha an Stáit i mbainc (€4.9 billiún) agus tuilleamh coinnithe GNBS (€1.8 billiún) curtha san áireamh.
- 2.5** Tá meastachán déanta ar an nglan-olltoradh i dtaca leis an méid tacaíochta a thug an Stát do gach institiúid ar bhealach a chuireann san áireamh luach iarmharach measta d'infheistíochtaí an Stáit ar an 31 Nollaig 2021 (féach Fíor 2.2). I gcás
- Corparáid Éireannach um Réiteach Banc (CÉRB) — is é €37.3 billiún an glanchostas a mheastar
 - Bainc-Aontas Éireann — is é €13.1 billiún an glanchostas a mheastar
 - Permanent TSB — is é €1.5 billiún an glanchostas a mheastar
 - Banc na hÉireann — tá barrachas glan de €1.4 billiún i gceist.

¹ Tuarascáil ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí 2014; Tuarascáil ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí 2016; Tuarascáil ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí 2018.

- 2.6** I gcás na gceithre banc go léir, is é an toradh atá le sonrú ná glanchostas de €50.5 billiún. Ní chuirtear san áireamh le seo tuilleamh carntha de chuid GNBS de €4.8 billiún, toisc nach féidir iad seo a shannadh d'iasachtaí faighte ó bhainc ar leith (féach Fíor 2.2).

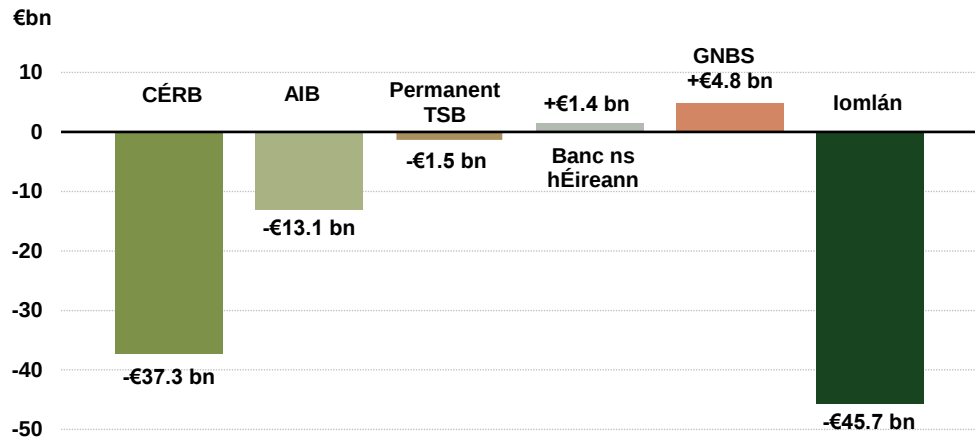
Fíor 2.1 Glantoradh measta ó na bearta cobhsaíochta baincéireachta ag deireadh 2021

Glaninfheistíochtaí	€bn	€bn
Infheistíochtaí sna bainc	€66.8	
Diúscairt cothromais/scaireanna	(€12.8)	
Luach iarmharach measta d'infheistíochtaí ag deireadh 2021	(€4.9)	€49.1
<i>Móide glanchostas de sheirbhísíú ar fhiachas</i>		
Costas a bhaineann le seirbhísíú ar fhiachas ^a	€28.8	
Ioncam breise de chuid an Bhainc Ceannais (measta) ^b	(€16.9)	€11.9
<i>Lúide ioncam ó infheistíochtaí/ó bhearta eile</i>		
Díbhinní/ús	(€5.5)	
Glanioncam ó scéim ráthaíochta dliteanais mar aon le díbhinn ó leachtaitheoir speisialta an CÉRB	(€5.0)	
Barrachas íochta ag GNBS leis an Státchiste	(€3.0)	(13.5)
Glanchostas don Stát		€47.5
Tuilleamh coinnithe de chuid GNBS		(€1.8)
Glantoradh measta don Stát ó na bearta cobhsaíochta baincéireachta ag deireadh 2021		€45.7

Meastar go mbeidh an costas bliantúil arís agus arís eile a bhainfidh le seirbhísíú ar fhiachas san fhadtéarma idir €0.7 billiún go €0.9 billiún in aghaidh na bliana

Foinse:	Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste. Féach larscríbhinn 2A le haghaidh tuilleadh sonraí		
Nótaí:	a	Mar chuid den chostas a mheastar do sheirbhísíú ar fhiachas a bhaineann leis an infheistíocht i mbainc, tá costais bharúlacha sheirbhísíú ar fhiachas a bhaineann leis na hinfeistíochtaí a rinne An Ciste Infheistíochta Straitéisí d'Éirinn (CISÉ), agus na bisigh a d'íoc Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) nuair a d'fhuascail sí bannaí Rialtais a eisíodh don Bhanc Ceannais in ionad nótaí gealltanais.	
	b	An chuid mheasta d'ioncam barrachais an Bhainc Ceannais atá inchurtha i leith bearta cobhsaithe baincéireachta.	
	c	Déanann an réimse talamh slán de rátaí 1.5% go 2% in aghaidh na bliana; cinnfear an costas iarbhir de réir an mhéid a réadófar ó na hinfeistíochtaí atá fágtha agus ó chostais iasachtaíochta an Stáit.	

Fíor 2.2 Glan-toradh measta maidir le bainc ar leith ag deireadh 2021

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste. Leagtar amach a thuilleadh sonraí in Iarscríbhinn 2A.

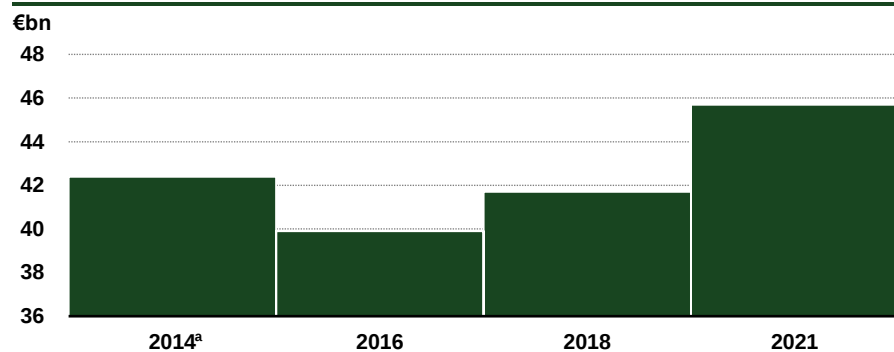
Forbairt na meastachán ar ghlanchostas

2.7 Tá an meastachán ar ghlanchostas na mbearta cobhsaíochta bunaithe ar fhaisnéis ó dheireadh 2021 (€45.7 billiún) agus tá sé 8%–15% níos airde ná na meastacháin a rinneadh roimhe seo (féach Fíor 2.3). Tá sé amhlaidh mar

- tá na costais iasachtaíochta tabhaithe ar feadh trí bliana eile (2019 go 2021) curtha san áireamh sa ghlanchostas measta don seirbhísíú ar fhiachas a bhaineann le hinfheistíochtaí an Stáit.
- tá an luach iarmharach measta de scairshealbha na mbanc (coigeartaithe de réir diúscairthe) i bhfad níos ísle.

Déantar na tionchair dhochracha seo a chúiteamh go páirteach trí fháltais díbhinní ó infheistíochtaí bainc agus ó leachtaitheoirí speisialta an CÉRB, agus méadú a tháinig ar thuilleamh carnach de chuid GNBS.

Fíor 2.3 Meastacháin ar ghlanchostas na mbearta cobhsaíochta baincéireachta a mbaineann úsáid as an bhfaisnéis ar fáil ag deireadh na bliana 2014, 2016, 2018 agus 2021

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta a Is é €43.1 billiún an glanchostas measta a tuairiscíodh i dtaca le sonraí na bliana 2014. Tá an figiúr seo coigeartaithe go €42.4 billiún anseo, le bheith i gcomhréir leis an modheolaíocht a úsáideadh maidir le gach meastachán ina dhiaidh sin. Cuireann an coigeartú cúlchistí an Bhaic Ceannais san áireamh ar fiú €800 milliún iad chomh maith le heasnamh carntha de €75 milliún de chuid GNBS, mar a bhí sé ag deireadh 2014.

Caipitliú na mbanc

2.8 Idir Márta 2009 agus deireadh 2010, d'infheistigh an Stát €46.8 billiún san iomlán sna bainc. Tar éis don Bhanc Ceannais athbhreithniú a dhéanamh in 2011,¹ d'infheistigh an Stát €20 billiún eile le linn na tréimhse 2012–2014. Rinneadh na hinfheistíochtaí seo — ar fiú €66.8 billiún ar fad iad — a mhaoiniú mar seo a leanas:

- An Státchiste — €44.4 billiún, lena n-áirítear €30.85 billiún i bhfoirm nótaí gealltanais. I gcás na mbanc, bhí nótaí gealltanais incháilithe mar chomhthaobhacht le haghaidh Cúnamh Eisceachtúil Leachtachta ón mBanc Ceannais.
- Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ) — € 22.4 billiún, lena n-áirítear gnáthscaireanna a fuarthas in ionad díbhinní ar scaireanna tosaíochta ar luach de €1.7 billiún.²

2.9 I Feabhra 2013, tar éis do leachtaitheoirí speisialta a bheith ceaptha ar an CÉRB, cuireadh bannaí rialtais in áit nótaí gealltanais ar fiú €25.034 billiún iad. Idir 2014 agus 2021, d'fhuascail GBCN €19.5 billiún de na bannaí ionaid sin.

2.10 Tá níos mó sonraí faoi na hinfheistíochtaí, diúscairtí agus faoin ioncam uathu leagtha amach in larscríbhinn 2B.

Costais a bhaineann le fiacha

2.11 De bharr gur tógadh amach iasachtaí méadaithe le cuid mhór de na hinfheistíochtaí sna bainc a mhaoiniú, roinnt mhaith, ní mór don Stát costais bhreise bhliantúla um sheirbhísiú fiach agus costais eile lena mbaineann a sheasamh. Thabhaigh an Stát costais de thart ar €28.8 billiún san iomlán de bharr fiachais a bhain leis na hinfheistíochtaí i gcaitheamh na tréimhse idir 2009 agus 2021 (féach Fíor 2.4). Mar chuid den chostas seo tá

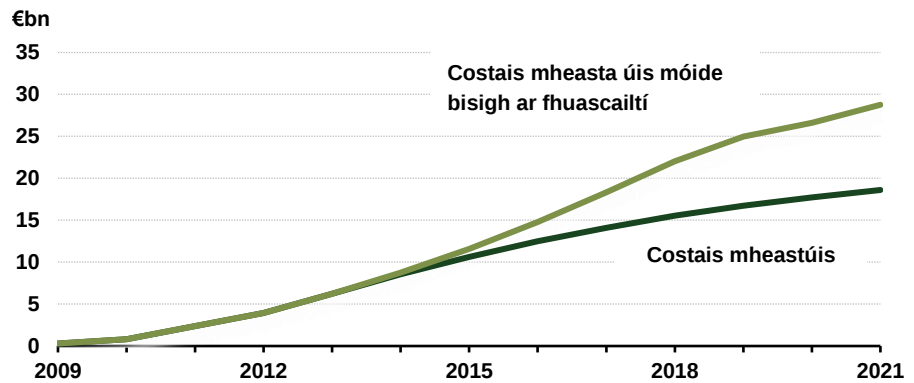
- costais mheasta úis (€18.6 billiún san iomlán), lena n-áirítear costais úis bharúlacha na n-infheistíochtaí a rinne an CISÉ³
- Bisigh (de luach €10.2 billiún san iomlán) a d'foc an GBCN nuair a d'fhuascail sé bannaí Rialtais a eisíodh don Bhanc Ceannais chun dul in ionad nótaí gealltanais. Tháinig na bisigh chun cinn de bharr go raibh an toradh ar na bannaí Rialtais ní b'ísle tráth a ndiúscartha ná an tráth a bhfuair an Banc Ceannais iad.

¹ Athbhreithniú ar mheasúnú caipitil stuamachta (PCAR 2011) a shainaithin na riachtanais caipitil bhreise atá ag trí bhanc — AIB, Banc na hÉireann agus PTSB. Níor tháinig an CÉRB faoi réir an PCAR 2011.

² Is é an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) a rinne na hinfheistíochtaí ar an gcéad dul síos. In 2014, aistríodh na sócmhainní den CNP chuig an gCiste Infheistíochta Straitéisí d'Éirinn (ISIF).

³ Toisc gur mhaoinigh an CISÉ a chuid infheistíochtaí óna acmhainní féin, ní raibh aon mhuirear úis díreach ann. Mar sin féin, tá deis chostas ann don Stát don infheistíocht. Chun críocha an scrúdaithe seo, ríomhadh an costas barúlach seo mar an t-ús a thabhaigh an Státchiste ar na hiasachtaí a d'fhéadfaí a sheachaint dá mbeadh cistí CISÉ ar fáil don Stát chun críocha eile seachas infheistíú i mbainc.

Fíor 2.4 Costais charnacha measta bainteach le fiachas a bhaineann le hinfheistíochtaí an Stáit i mbainc, 2009 go 2021^a

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Tá tuilleadh sonraí faoi chostais mheasta sheirbhísiú na bhfiach agus faoin modheolaíocht a úsáideadh leagtha amach in larscríbhinn 2C. Déantar cur síos níos mine ar íocaíochtaí GBCN leis an mBanc Ceannais in larscríbhinn 2D.

Barrachas ioncaim an Bhainc Ceannais a bhaineann le cobhsú baincéireachta

1 Tá barrachas ioncaim de €22.9 billiún roimh ghlancaillteanais achtúireacha ó scéim pinsin an Bhanc Ceannais ar fiú €400 milliún iad thar an tréimhse 2009 go 2021.

2 Cuimsíonn foinsí eile ioncam an Bhainc Ceannais ús tuillte ar iasachtú a rinne an banc mar chuid d'oiríochtaí bheartais airgeadaíochta an Eurochórais agus ioncam tuillte faoi urrúis arna gcoinneáil faoi chlár cheannach bannaí an Eurochórais.

2.12 Tá an costas don Stát maidir le seirbhísiú na bhfiach a bhaineann le bearta cobhsaíochta baincéireachta fritháirithe go páirteach ag ioncam gaolmhar Bhanc Ceannais na hÉireann

2.13 Do na blianta 2009 go 2021, de réir an scrúdaithe meastar go bhfuil thart ar €16.9 billiún de bharrachas ioncaim an Bhainc Ceannais (€22.9 billiún san iomlán)¹ inchurtha i leith ionstraimí airgeadais a coinníodh de thoradh bhearta cobhsaithe baincéireachta a rinne an Stát (féach ar Fíor 2.5).² Fabhraíonn farasbarr ioncaim uile an Bhainc Ceannais don Stát — mhéadaigh an Banc Ceannais a chúlchistí trí 20% den fharasbarr ioncaim a choimeád (thart ar (€3.4 billiún bainteach le bearta cobhsaíochta baincéireachta); agus d'íoc an t-iarmhéid (80%) leis an Státchiste (€13.5 billiún bainteach le bearta cobhsaíochta baincéireachta) i bhfoirm díbhinní bliantúla breise.

Fíor 2.5 Meastachán ar bharrachas ioncaim an Bhainc Ceannais atá inchurtha i leith idirbhearta maidir le bearta cobhsaíochta baincéireachta, 2009 go 2021

	Glanioncam ó ús	Gnóthachain ar dhiúscairt bannaí	Iomlán
	€bn	€bn	€bn
Cúnamh Eisceachtúil Leachtachta (CEL) ^a	1.89	—	1.89
Bannaí Rialtais, nó bannaí ráthaithe ag an Rialtas, atá faoi sheilbh an Bhainc Cheannais ^{b,c}	3.99	11.05	15.04
Iomlán	5.88	11.05	16.93

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nótaí: a Idir 2009 agus 2013, tugadh CEL do na ceithre bhanc a bhí caipitlithe ag an Stát.
 b I measc seo tá bannaí bainteach leis an CÉRB a d'eisigh an GNBS, bannaí a eisíodh mar chúiteamh ar íocaíocht nóta gealltanais de luach €3.06 billiún, agus bannaí a eisíodh chun dul in ionad nótaí gealltanais ar luach €25.034 billiún tráth ar leachtaíodh an CÉRB.
 c D'íoc an GBCN €10.2 billiún de na gnóthachain nuair a d'fhuascail sé bannaí Rialtais a bhí i seilbh an Bhainc Ceannais; réadaíodh an €0.9 billiún eile ó dhiolachán ar an margadh oscailte.

2.14 Is don CÉRB a tugadh cúnamh eisceachtúil leachtachta den chuid is mó, agus bhain an t-ioncam agus na gnóthachain go léir i leith bannaí Rialtais le CÉRB. San iomlán, tá méid measta de €16.7 billiún (99%) de bharrachas ioncaim an Bhainc Ceannais sna blianta ó 2009 go 2021 agus a d'eascair ó bhearta cobhsaíochta baincéireachta, tá sé inchurtha i leith idirbhearta idir an Banc Ceannais agus CÉRB. Tá an t-iarmhéid inchurtha i leith Bhanc na hÉireann (€99 milliún), Bainc-Aontas Éireann (€66 milliún) agus Permanent TSB (€44 milliún).

2.15 Íocann GBCN ó chistí an Státhiste an t-ús ar na bannaí i seilbh an Bhainc Ceannais, agus na bisigh den luach €10.2 billiún a íocadh nuair a cheannaigh GBCN roinnt de na bannaí ar ais. In larscríbhinn 2D cuirtear sonraí breise ar fáil ar bhannaí Rialtais atá i seilbh an Bhainc Ceannais agus ar íocaíochtaí ag an GBCN leis an mBanc Ceannais.

Costais leanúnacha ó sheirbhísíú ar fhiachas agus ioncam leanúnach ó 2021

2.16 Ag deireadh 2021, tá an costas a bhaineann le seirbhísíú ar fhiachas fós á thabhu ag an Státhiste, fiach a d'eascair as na hinfheistíochtaí a rinneadh sna bainc ar ghlanhostas €52.4 billiún.¹ De réir an scrúdaithe beidh an glanchostas a bhaineann le seirbhísíú ar fhiachas thart ar €0.8. billiún in 2022.² Baineann an chuid is mó den fhiigiúr sin (timpeall €0.5 bhilliún) leis an CÉRB agus le Bainc-Aontas Éireann (beagnach €0.25 billiún). Meastar gurb é €30 milliún an costas leanúnach a bhaineann le seirbhísíú a dhéanamh ar fhiach Permanent TSB don bhliain 2022.

2.17 Fuair an Stát an méid a d'infheistigh sé i mBanc na hÉireann ar ais (costais ghaolmhara sheirbhísíú ar fhiachas san áireamh) agus ní thabhaíonn aon chostais leanúnacha ó sheirbhísíú ar fhiachas dá bhrí sin maidir leis an institiúid sin.

2.18 Tá laghdú tagtha ar an gcostas measta bliantúil de sheirbhísíú a dhéanamh ar fhiachas a bhaineann leis na hinfheistíochtaí, mar gheall ar laghdú ar an meánchostas ualaithe a bhaineann le seirbhísíú a dhéanamh ar an bhfiachas náisiúnta a úsáidtear chun na costais infheistíochta seo a mheas (féach Fíor 2C.2). Faoi dheireadh 2021, ba 1.54% é an figiúr seo.

1 An glanchostas d'infheistíochtaí roimh luachanna iarmharacha measta agus tuilleamh coinnithe de chuid GNBS. Laghdóidh an tsuim mhaoinithe seo, a thabhaíonn costais úis, de réir mar a dhéanfar diúscairt ar scairshealbha iarmharacha, agus nuair a íoctar iarmhéid bharrachas an GNBS leis an Stát.

2 Níl san áireamh leis seo ach costais úis amháin. Beidh costas breise i gceist le haon bhisigh a íocfar i leith fuascailtí bannaí.

2.19 Braithfidh costas fadtéarmach sheirbhísiú ar fhiachas bainteach leis na hinfheistíochtaí sna bainc ar roinnt fachtóirí éagsúla lena n-áirítear

- An méid a réadóidh an Stát ó dhiúscairt a scairshealbha iarmharacha bainc, agus ó aon aistriú eile de bharrachas GNBS.
- An tréimhse ina mbeidh roinnt bannaí Rialtais fós i seilbh an Bhainc Ceannais. (Mar sin féin, déanfar an t-úsachostas seo ar leis an Stáit é a chúiteamh le barrachas ioncaim tuillte ag an mBanc Ceannais — féach thuas).
- Costas an mhaoinithe don Stát de réir mar a dhéanann sé fiachas atá ann cheana a athmhaoiniú tráth a dtagann sé in aibíocht.

2.20 San fhadtárma, táthar ag tuar go mbeidh an costas a bhaineann le seirbhísiú a dhéanamh ar fhiachas bainteach leis na hinfheistíochtaí thart ar €450 milliún go bliantúil in aghaidh gach pointe céatadáin a íoc an Stát ar a fiach féin.¹ Cuir i gcás, más é an meánchostas de 1.54% ar fhiachas ag deireadh 2021 a úsáidtear, ba é €700 milliún an costas a bhainfeadh le seirbhísiú a dhéanamh ar fhiachas a bhaineann le cobhsú na mbanc. Ní chuirtear san áireamh sa mheastachán seo na costais bhreise úis a eascróidh amach anseo ón gcostas bliantúil a bhainfidh le seirbhísiú ar fhiachas a mhaoiniú.

Ioncam ó scéim ráthaíochta dliteanais

2.21 Thug an Stát ráthaíocht do dhliteanais áirithe a bhí ar na bainc faoi thrí phríomhscéim.

- An Scéim Ráthaíochta Taiscí (SRT), faoinar tugadh ráthaíocht do thaiscí a bhí ag daoine aonair in institiúidí creidmheasa clúdaithe suas le teorainn €100,000 in aghaidh an taisceora incháilithe in aghaidh na institiúide.² Ní gá do na hinstitiúidí creidmheasa clúdaithe ag an scéim seo táillí a íoc leis an Stát.
- An Scéim um Fhorais Chreidmheasa (Tacaíocht Airgeadais) (FCTA), a bhí i réim idir 2008 agus 2010, faoinar tugadh ráthaíocht do réimse leathan dliteanas bainc le haghaidh seacht n-institiúid a roghnaigh páirt a ghlacadh sa scéim.³ Bhí ceanglas ar na forais chreidmheasa íocaíochtaí a dhéanamh chun cosaint a fháil faoin scéim.
- Tháinig an Scéim Ráthaíochta Dliteanas Incháilithe (an SRDI) in éifeacht i mí na Nollag 2009 agus níor glacadh le haon dliteanais nua tar éis mí an Mhárta 2013. Chríochnaigh an scéim i mí an Mhárta 2018. Bhí ceanglas ar na ceithre institiúid a ghlac páirt sa scéim⁴ táillí a íoc mar chúiteamh ar an gcosaint a fuair siad.

2.22 Faoi dheireadh 2021, bhí glanioncam de €5 billiún faighte ag an Stát faoi na scéimeanna. Fuarthas €4.5 billiún de tháillí. Le cois sin, fuarthas beagán os cionn €1.1 billiún i bhfoirm táillí, agus €1.24 billiún, ús san áireamh, i ndáil le scéimeanna ráthaíochta a fuarthas ó leachtaitheoirí speisialta an CÉRB.

2.23 Le cois sin, fuair an Stát €0.35 ó leachtaitheoirí speisialta an CÉRB i dtaca le scaireanna tosaíochta atá i seilbh an Stáit ón mBanc Angla-Éireannach a bhíodh ann tráth ar an dáta a rinneadh é a náisiúnú.

¹ Bunaithe ar an nglan-olltoradh measta ag deireadh 2021. Méadóidh an méid atá le maoiniú gach bliain de réir an méid is gá chun costais leanúnacha sheirbhísiú ar fhiachas a íoc, agus tabhóidh sé costais úis freisin.

² Ní chlúdaítear ach amháin institiúidí atá ceadúnaithe le taiscí a ghlacadh isteach in Éirinn agus atá údaraithe ag an mBanc Ceannais.

³ Ba iad Bainc-Aontas Éireann, Banc Angla-Éireannach, Banc na hÉireann, an Cumann Oideach Foirgníochta (EBS), Irish Life and Permanent, Cumann Foirgníochta Forleiththeadach na hÉireann (INBS) agus Postbank Teoranta na hinstitiúidí a bhain leas as an scéim (na 'bainc chlúdaithe').

⁴ AIB (EBS san áireamh), CÉRB, Banc na hÉireann agus Permanent TSB.

An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní

- 2.24** Cuireadh an GNBS ar bun chun sócmhainní bainc áirithe a bhaineann le maoin a fháil (iasachtaí do fhéichiúnaithe den chuid is mó a d'infheistigh i maoin) ó bhainc Éireannacha, chun na hiasachtaí agus an chomhthaobhacht ghaolmhar a shealbhú agus a bhainistiú agus ar deireadh thiar na sócmhainní seo a dhíúscairt ar bhealach a chosnaíonn leasanna an Stáit.¹ D'foc an GNBS €31.8 billiún le bainc le hiasachtaí a cheannach, ar iasachtaí iad a raibh beagán ní ba mhó ná €74.4 billiún amuigh ar iasachtaithe ina leith. Thabhaigh na bainc caillteanais de €42.6 billiún ar na hiasachtaí (57% de luach tugtha anonn na n-iasachtaí), rud ba chúis leis an ngá iad a athchaipitiliú.
- 2.25** In 2020 agus 2021, d'foc GNBS €3 billiún san iomlán leis an Státchiste, as a thuilleamh coinnithe carntha go léir. I ráitis airgeadais de chuid GNBS ag deireadh 2021, tuairiscíodh beagán os cionn €1.8 billiún mar thuilleamh coinnithe carntha sa bhreis.
- 2.26** Ag deireadh 2021, bhí an GNBS á thuar go soláthródh sé i gcaitheamh a shaolré barrachas de €4.5 billiún don Státchiste. Cuir an GNBS in iúl go mbraitheadh an barrachas saoil tuartha ar na sócmhainní atá fágtha a réadú ar a luach cóir ag deireadh 2021. Cuireann sé san áireamh na costais mheasta a bhaineann le hoibriú leanúnach na Gníomhaireachta thar an tréimhse 2022-2025.
- 2.27** Chuir an imscrúdú seo tuilleamh carnach an GNBS den luach €4.8 billiún ag deireadh 2021 san áireamh agus é ag ríomh an glan-olltoradh measta amhail ag deireadh 2021 (€3 billiún íoctha cheana ag an GNBS don Státchiste agus €1.8 billiún ó thuilleamh coinnithe ag deireadh 2021), agus ní hionann sin agus barrachas saoil measta an GNBS den luach €4.5 billiún.
- 2.28** Rinne an GNBS bainistíocht ar shócmhainní a iasachta trí 'bhailiú féichiúnaí', a bhí ina thoradh le go leor punanna a raibh iasachtaí ó roinnt institiúidí creidmheasa i gceist leo. Mar sin de, níl sé praiticiúil chun ranníoc an GNBS chuig an Státchiste a cheangal go díreach le bainc aonair.

Conclúidí

- 2.29** Faoi dheireadh 2021, ba é an costas measta don Stát a bhain le bearta a rinneadh chun an córas baincéireachta a chobhsú ná glanmhéid de €45.7 billiún, tar éis an luach a bhí ar scairshealbha an Stáit a bhí fágtha in AIB, Banc na hÉireann agus Permanent TSB (€4.9 billiún le chéile), agus tuilleamh coinnithe an GNBS ag deireadh 2021 (€1.8 billiún) a chur san áireamh.
- 2.30** Maidir leis na glanchostais ba shuntasáí don Stát ag deireadh 2021 bhí siad i ndáil leis na comhlachtaí seo a leanas:
- An Chorporáid Éireannach um Réiteach Banc (CÉRB), a raibh glanchostas measta de €37.3 billiún uirthi.
 - AIB, a raibh glanchostas measta de €13.1 billiún air, tar éis luach scairsheilbh iarmharach an Stáit ag deireadh 2021 (€4.0 billiún) a chur san áireamh.
- 2.31** Rachaidh roinnt tosca i bhfeidhm ar an nglan-olltoradh deiridh:
- Cé chomh difriúil is atá na méideanna arna réadú ag an Stát do na scairshealbha atá fágtha aige ó luachanna dheireadh 2021

¹ I measc na mbanc bhí Anglo, AIB, Banc na hÉireann, INBS agus EBS.

- Má tá difear suntasach idir barrachas deiridh an GNBS agus a thuilleamh carnach de €4.8 billiún ag deireadh 2021 — féadfar go mbeidh scóip teoranta ann don GNBS chun méadú suntasach a bhaint amach ón bhfigiúr seo, toisc gurbh ionann a shócmhainní (seachas airgead tirim) ag deireadh 2021 agus thart ar €1 billiún
- An costas leanúnach a bhaineann leis an bhfiachas bainteach fadtéarmach a sheirbhísiú.

2.32 San fhadtéarma, nuair atá na scairshealbha ar fad atá fágtha ag an Stát díolta, nuair atá iarmhéid bharrachas an GNBS réadaithe aige agus nuair atá an Banc Ceannais tar éis fáil réidh leis na bannaí rialtais atá á sealbhú aige, déanfar na costais a bhaineann le seirbhísiú ar an bhfiachas a shocrú leis na costais iasachta don Stát a bheidh ann — thart ar €450 milliún le haghaidh gach pointe céatadán arna thabhtú. Maidir le rátaí iasachta idir 1.5% agus 2.5%, meastar go mbeidh an costas úis idir €0.7 billiún agus €1.1 billiún in aghaidh na bliana go ceann i bhfad. Ní chuirtear san áireamh sa mheastachán seo costais bhreise úis a thiocfaidh chun cinn sa todhchaí ó na costais bhliantúla maidir le seirbhísiú ar fhiachas.

2.33 Ar an iomlán, mura réadaíonn an Stát i bhfad níos mó ná luachanna dheireadh 2021 dá scairshealbha, beidh glanchostas foriomlán na mbeart cobhsaíochta baincéireachta thart ar €46 billiún. Ardóidh an glanchostas seo níos mó ná €0.7 billiún in aghaidh na bliana (ó dheireadh 2021) mar gheall ar chostais seirbhísithe ar an méid fiachais seo, agus socrófar méid an ardaithe seo de réir mheánchostas iasachta an Stáit.

larscríbhinn 2A Olltoradh amhail ag deireadh 2021

Léiríonn Fíor 2A.1 comhdhéanamh an ghlan-olltoradh ó bhearta cobhsaíochta baincéireachta amhail ar an 31 Nollaig 2021 le haghaidh gach bainc.

Fíor 2A.1 Glan-olltoradh measta, de réir bainc, ó bhearta cobhsaíochta baincéireachta amhail ar an 31 Nollaig 2021

	AIB ^a	Banc na hÉireann	Permanent TSB ^a	Iomlán na mbanc trádála	CÉRB ^a	Iomlán
	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn
Chostas caipitlithe na mbanc, trí infheistíochtaí	(22.2)	(5.9)	(4.0)	(32.1)	(34.7)	(66.8)
Diúscairt infheistíochtaí	6.7	4.3	1.8	12.8	—	12.8
Costas measta seirbhísithe ar fhiachas a bhain leis na hinfeistíochtaí	(7.1)	(0.7)	(0.7)	(8.5)	(20.3)	(28.8)
Ioncam bainteach ón mBanc Ceannais ^b	0.1	0.1	—	0.2	16.7	16.9
Ioncam ó infheistíochtaí	3.6	1.7	0.2	5.5	—	5.5
Táillí faighte faoi scéimeanna ráthaíochta dliteanais	1.8	1.5	0.7	4.0	0.5	4.5
Éilimh déanta faoin scéim ráthaíochta dliteanais	—	—	—	—	(1.1)	(1.1)
Fáltais ó leachtaitheoirí speisialta an CÉRB ^c	—	—	—	—	1.6	1.6
Barrachas íochta ag an GNBS leis an Státchiste ^d	—	—	—	—	—	3.0
Glanchostas measta amhail ar an 31 Nollaig 2021	(17.1)	1.0	(2.0)	(18.1)	(37.3)	(52.4)
Luach iarmharach measta amhail ar an 31 Nollaig 2021 ^e	4.0	0.4	0.5	4.9	—	4.9
Tuilleamh coinnithe an GNBS amhail ar an 31 Nollaig 2021 ^d	—	—	—	—	—	1.8
Glan-olltoradh measta amhail ar an 31 Nollaig 2021	(13.1)	1.4	(1.5)	(13.2)	(37.3)	(45.7)

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:
- a Áirítear leis na hinfeistíochtaí a rinne in AIB na hinfeistíochtaí sa Chumann Oideach Foirgníochta (COF), comhlacht a fuair AIB i mí Iúil, 2011. D'athraigh Irish Life and Permanent TSB i mí na Bealtaine, 2012. Is ionann an CÉRB agus comhcheangal de na comhlachtaí a bhí ann roimhe, Anglo Irish Bank (Anglo) agus Cumann Foirgníochta Forleiththeadach na hÉireann (CFFÉ).
 - b Tagann thart ar €40 milliún den ioncam bainteach a tháinig ón mBanc Ceannais ó Permanent TSB. Mar gheall ar an slánú, níl sé le feiceáil i bhFíor 2A.1.
 - c Tá €1.6 billiún a fuarthas ó leachtaitheoirí speisialta an CÉRB déanta de €1.24 billiún, lena n-áirítear ús, i ndáil le scéimeanna ráthaíochta agus díbhinn €0.35 billiún i ndáil le scaireanna tosaíochta.
 - d Ní féidir tuilleamh carnach an GNBS a cheangal go díreach le bainc aonair.
 - e Féach larscríbhinn 2B le haghaidh tuilleadh sonraí.

Iarscríbhinn 2B Caipitliú na mbanc trí infheistíochtaí

Ar an iomlán, rinne an Stát instealltaí caipitil den luach €66.8 billiún, gan an ioncam ó tháillí a bhfuil luach díreach thar €260 milliún air a áireamh, i gceithre institiúid airgeadais agus faoi dheireadh 2021, rinne sé diúscairtí den luach €12.7 billiún (féach Fíor 2B.1).

Fíor 2B.1 Caipitliú na mbanc — infheistíochtaí agus diúscairtí, Nollaig 2021

	AIB	Banc na hÉireann	Permanent TSB	Iomlán na mbanc trádála	CÉRB	Iomlán
Infheistíochtaí	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn
Gnáthscaireanna ^a	(10.8)	(3.1)	(2.3)	(16.2)	(4.1)	(20.3)
Scaireanna tosaíochta ^b	(3.5)	(1.8)	—	(5.3)	—	(5.3)
Ranníoc caipitil	(6.0)	—	—	(6.0)	—	(6.0)
Nótaí caipitil theagmhasaigh ^c	(1.6)	(1.0)	(0.4)	(3.0)	—	(3.0)
Luach na nótaí gealltanais a eisíodh ^d	(0.3)	—	—	(0.3)	(30.6)	(30.9)
Irish Life	—	—	(1.3)	(1.3)	—	(1.3)
Infheistíochtaí gan ioncam ó tháillí a áireamh^e	(22.2)	(5.9)	(4.0)	(32.1)	(34.7)	(66.8)
Diúscairtí						
Gnáthscaireanna	3.4	1.4	0.1	4.9	—	4.9
Scaireanna tosaíochta	1.7	1.9	—	3.6	—	3.6
Nótaí caipitil theagmhasaigh	1.6	1.0	0.4	3.0	—	3.0
Irish Life	—	—	1.3	1.3	—	1.3
Diúscairt infheistíochtaí	6.7	4.3	1.8	12.8	—	12.8
Glan-infheistíocht	(15.5)	(1.6)	(2.2)	(19.3)	(34.7)	(54.0)

Foinse: An Ciste Infheistíochta Straitéisí d'Éirinn agus an Roinn Airgeadais

- Nótaí:
- a Áirítear le gnáthscaireanna díbhinní ar scaireanna tosaíochta a fuarthas i bhfoirm gnáthscaireanna (AIB €1.41 billiún agus Banc na hÉireann €0.25 billiún).
 - b I mí an Mhárta, 2009, d'infheistigh an CISE €3.5 billiún i scaireanna tosaíochta i mBanc na hÉireann. I gceathrú a haon in 2010, tiontaíodh iomlán €1.66 de na scaireanna seo ina ngnáthscaireanna (curtha san áireamh leis na gnáthscaireanna thuas).
 - c Cáilíonn nótaí caipitil theagmhasaigh mar chaipiteal leibhéal a dó. Tiontaíonn siad ina ngnáthscaireanna faoi chúinsí áirithe, lena n-áirítear má thiteann an cóimheas bunchapitil leibhéal a haon faoi 8.25%.
 - d Cealaíodh na nótaí gealltanais i seilbh an CÉRB i mí Feabhra, 2013 agus malartaíodh iad idir GBCN agus an Banc Ceannais le haghaidh bannaí státchiste ráta comhlúthaigh arbh ionann iad agus €25.034 billiún.
 - e B'ionann an ioncam ó tháillí a baineadh as infheistíochtaí agus thart ar €260 milliún.

Ioncam ó infheistíochtaí agus luach iarmharach measta infheistíochtaí an Stáit i mbainc

Ba é iomlán an ioncaim a fuarthas i ndáil le hinfeistíochtaí ag deireadh 2021 ná €5.44 billiún agus ba é luach iarmharach measta infheistíochtaí an Stáit i mbainc amhail ar an 31 Nollaig 2021 ná €4.9 billiún (féach Fíor 2B.2).

Fíor 2B.2 Ioncam ó agus luach iarmharach measta d'infheistíochtaí an Stáit i mbainc, Nollaig 2021

Ioncam ó infheistíochtaí	AIB	Banc na hÉireann	Permanent TSB	Iomlán
	€bn	€bn	€bn	€bn
<i>ISIF</i>				
Ioncam ó tháillí a thagann ó scaireanna tosaíochta	0.03	0.03	—	0.06
Gnáthscaireanna in áit díbhinní ar scaireanna tosaíochta	1.41	0.25	—	1.66
Díbhinní ar ghnáthscaireanna	0.81	0.04	—	0.85
Díbhinní ar scaireanna tosaíochta	0.45	0.74	—	1.19
Cealú bharántas na scaireanna tosaíochta	0.05	0.49	—	0.54
<i>Státchiste</i>				
Ús cúpóin ar nótaí caipitil theagmhasaigh	0.80	0.15	0.15	1.10
Díbhinn fabhráithe nuair a díoladh Irish Life	—	—	0.04	0.04
Iomlán	3.55	1.70	0.19	5.44
Luach iarmharach measta d'infheistíochtaí				Luacháil
Banc				€bn
CÉRB				—
AIB ^a				4.0
Banc na hÉireann ^a				0.4
Permanent TSB ^a				0.5
Iomlán				4.9

Foinse: An Ciste Infheistíochta Straitéisí d'Éirinn agus an Roinn Airgeadais

Nóta: a Luacháladh caipiteal na ngnáthscaireanna in AIB, Banc na hÉireann agus Permanent TSB a bhí á sealbhú, ag praghsanna an mhargaidh.

Iarscríbhinn 2C Costas measta seirbhísithe ar an bhfiachas a bhain le hinfheistíochtaí an Stáit

Mheas an t-imscrúdú seo gurb ionann an costas seirbhísithe ar an bhfiachas a bhain leis na hinfheistíochtaí, lena n-áirítear na costais seirbhísithe bharúláigh ar fhiachas ó infheistíochtaí an CISE, amhail ag deireadh 2021, agus thart ar 28.8 billiún (féach Fíor 2C.1).

Fíor 2C.1 Costais measta seirbhísithe ar fhiachas a bhaineann leis na hinfheistíochtaí, 2009 go 2021 (lena n-áirítear na costais seirbhísithe bharúláigh ar fhiachas ó infheistíochtaí an CISE)

Rangaithe de réir Bliana	2009 go 2018	2019	2020	2021	Iomlán
	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn
Foinse cistithe					
Státchiste ^a	16.1	2.6	1.4	1.9	22.0
CISÉ	5.9	0.3	0.3	0.3	6.8
Iomlán	22.0	2.9	1.7	2.2	28.8

Rangaithe de réir Bainc	AIB	Banc na hÉireann	Permanent TSB	Iomlán na mbanc trádála	CÉRB	Iomlán
	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn	€bn
Foinse cistithe						
Státchiste ^{a,b}	1.0	0.0	0.7	1.7	20.3	22.0
CISÉ	6.1	0.7	—	6.8	—	6.8
Iomlán	7.1	0.7	0.7	8.5	20.3	28.8

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nótaí: a Áirítear le foinse cistithe an Státchiste ús a íocadh ar nótaí gealltanais a eisíodh in 2010, ús a íocadh ar bhannaí Rialtais ráta comhlúthaigh a eisíodh chun teacht in ionad na nótaí gealltanais, agus bisigh a d'íoc GBCN chun nótaí ráta comhlúthaigh a cheannach ón mBanc Ceannais.

b Tabhaíodh thart ar €40 milliún maidir le cistiú an Státchiste le haghaidh Bhanc na hÉireann. Mar gheall ar an slánú, léirítear seo mar 'nád' sa tábla.

Leagtar amach i bhFíor 2C.2 an mhodheolaíocht a úsáidtear chun an costas measta seirbhísithe ar an bhfiachas, a bhaineann le gach foinse cistithe, a ríomh.

Fíor 2C.2 Modheolaíochtaí a úsáidtear chun an costas a bhaineann le hinfheistíochtaí i mbainc a chistiú amhail ag deireadh 2021

Foinse cistithe	Modh
Cistiú an Stáitchiste	- Idir na blianta 2009 agus 2014, rinneadh meastachán ar an gcostas a bhain le cistiú infheistíochtaí trí úsáid a bhaint as ráta iasachtaíochta GBCN is déanaí sa cheathrú inar tharla na hidirbhearta, trí rátaí arna soláthar ag GBCN a úsáid. Idir na blianta 2015 agus 2021, ba é an ráta a úsáideadh ná an meánchostas ualaithe seirbhísithe ar an bhfiachas náisiúnta ag deireadh gach bliana mar a sholáthraíonn GBCN é. - Maidir le diúscairtí nó ioncam faighte i bhfoirm airgid thirim, ríomhadh na laghduithe ar chostas an chistithe nuair a fuair an Stáitchiste na fáltas tríd an gcur chuige céanna a úsáid. - Ríomhadh an costas cistithe de bhannaí Rialtais (lena n-áirítear nótaí ráta comhlúthaigh) tríd na rátaí atá i bhfeidhm ar na bannaí a úsáid. - Caitear le bisigh a íocann GBCN chun bannaí Rialtais i seilbh an Bhainc Ceannais a fhuascailt mar chostas sa bhliain ina n-íoctar iad, agus caitear leis an ioncam bainteach ón mBanc Ceannais mar ioncam.
CISÉ	Chistigh an CISÉ a infheistíochtaí óna acmhainní féin. Mar sin de, ní raibh aon táille díreach úis le híoc ag an Stát do na hinfheistíochtaí seo. Bhí costas deise nó barúlach le híoc ag an Stát, áfach, toisc mura n-infheistíofaí na cistí sna bainc, bheidís ar fáil le chun críocha eile. Rinne dhá chur chuige a phlé san imscrúdú mar bhonn chun an costas barúlach cistithe don Stát a mheas. - Ba é an chéad cheann ná an costas deise a mheas — is é sin le rá, an méid b'fhéidir an CISÉ a thuilleamh dá gcoinneoidh sé na cistí chun iad a infheistiú faoina rogha. Chuir an CISÉ in iúl gurbh ionann den chuid is mó na sócmhainní a leachtaíodh chun na hinfheistíochtaí sna bainc a chistiú agus sócmhainní domhanda leachtach (lena n-áirítear fiachas agus ionstraim chothromais), agus d'fhág sé sin an Ciste le hualú níos mó sna sócmhainní neamhleachtacha (lena n-áirítear caipiteal gnáthscaireanna agus réadmhaoin phríobháideach). De réir an CISÉ, murar tharla na haistarraingtí, is réasúnta glacadh leis go bhfanadh an Ciste infheistithe de réir a leithdháilte fhadtarmaigh straitéisigh sócmhainní agus go dtuillfeadh an Ciste an fáltas céanna lena thagarmharc fadtéarmach straitéiseach thar an tréimhse idir 2009 agus 2014 — thart ar 11% in aghaidh na bliana (nuair a choinnigh an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean na sócmhainní). Do na seacht mbliana idir 2015 agus 2021, thuairiscigh an CISÉ meánfháltas bliantúlaithe 4.5% ar a infheistíochtaí lánroghnacha. - Ba é an dara ceann ná chun costas na gcistí a mheas ag costas iasachtaíochta an Stáitchiste, ar an mbonn go bhféadfaí iasachtaíocht an Stáit a laghdú de réir chostas na n-infheistíochtaí a rinne an CISÉ (€20.7 billiún) dá mbeadh na cistí ar fáil don Stáitchiste. Ríomhadh an costas barúlach, san imscrúdú, mar an t-ús a thabhaigh an Stát ar na hiasachtaí a d'fhéadfaí a sheachaint dá mbeadh cistí an CISÉ ar fáil don Stát chun críocha eile seachas iad infheistiú i mbainc. Úsáideadh an dara cur chuige (a thug costas cistithe i bhfad níos lú ná an chéad chur chuige) san imscrúdú (lena n-áirítear ó 2015 ar aghaidh).

Foinse: Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Iarscríbhinn 2D Bannaí Rialtais i seilbh an Bhainc Ceannais

In 2013, fuair an Banc Ceannais bannaí Rialtais a raibh luach ainmniúil €28.5 billiún orthu, bannaí a d'eisigh ag GBCN tar éis leachtú an CÉRB. Idir 2013 agus 2021, réadaigh an Banc Ceannais gnóthachain €11.1 billiún ón diúscairt de roinnt de na bannaí seo.

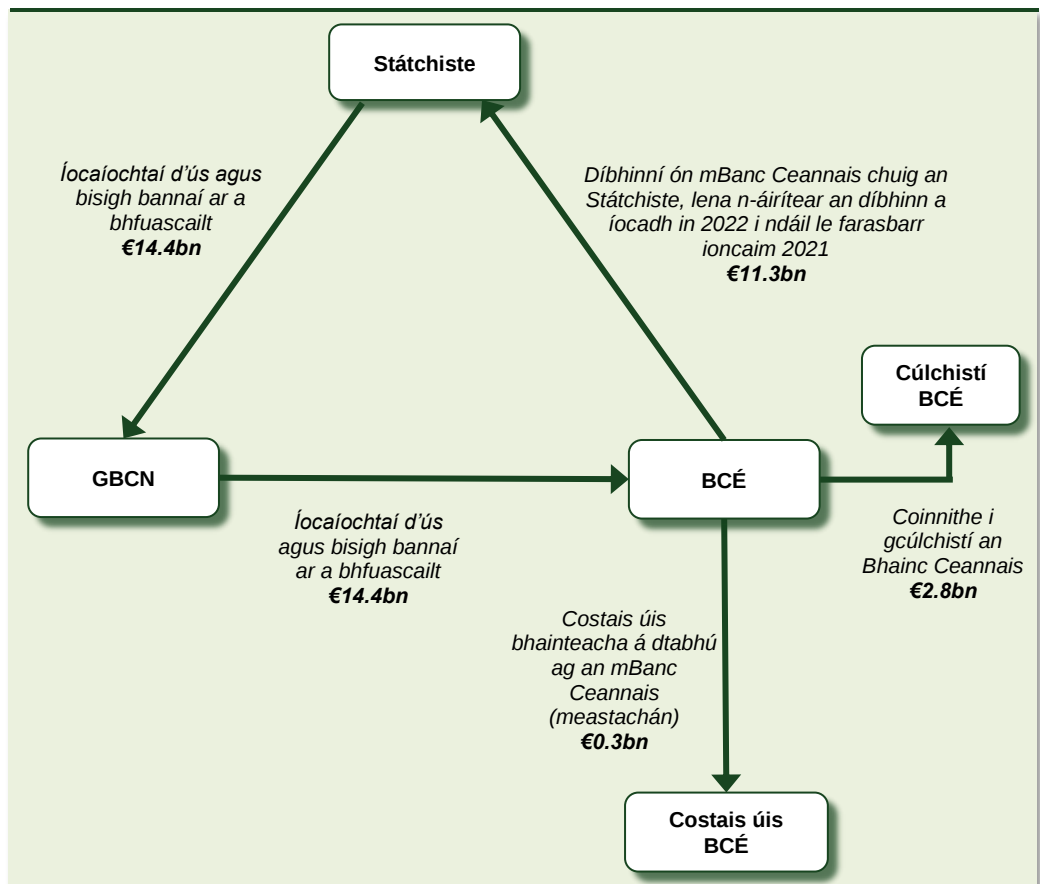
- Tháinig €10.2 billiún de na gnóthachain ó dhiúscairt bannaí ráta comhlúthaigh ar ais chuig GBCN a raibh luach ainmniúil €19.5 billiún orthu.
- Tháinig €0.9 billiún de na gnóthachain ó dhiúscairtí don mhargadh oscailte de bhanna Rialtais 5.4%.

Íocaíochtaí GBCN chuig an mBanc Ceannais

Íocann GBCN ó chistí an Stáitchiste an t-ús ar na bannaí i seilbh an Bhainc Ceannais, agus na bisigh den luach €10.2 billiún a íocadh nuair a cheannaigh GBCN roinnt de na bannaí ar ais.

Tugadh cion suntasach (níos mó ná 78%) den ús agus de na bisigh a d'íoc GBCN leis an mBanc Ceannais ar ais chuig an Stáitchiste mar chuid den díbhinn a d'íoc an Banc Ceannais óna fharasbarr ioncaim, a laghdaigh an glanchostas seirbhísithe ar an gcuid sin den fhiachas. Cuirtear síos ar an sreabhadh ciorclach cistí seo i bhFíor 2D.1.

Fíor 2D.1 Bannaí a bhaineann leis an CÉRB i seilbh Bhanc Ceannais na hÉireann (BCÉ)
— sreabhadh cistí chuig an/ón Stáitchiste, 2013 go 2021^a

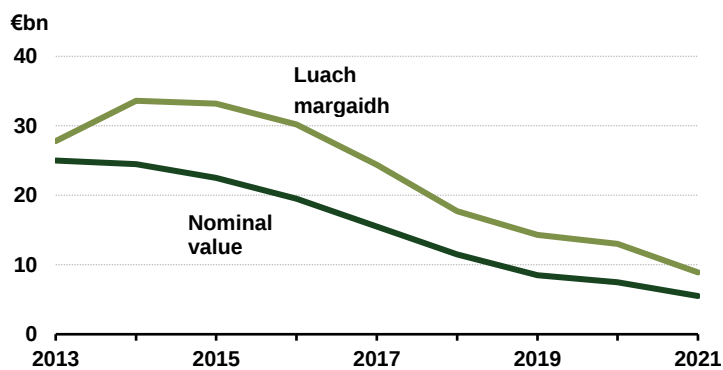

Foinse: Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Anuas air sin, réadaigh an Banc Ceannais €0.9 billiún breise ó dhiúscairt na mbannaí a bhaineann leis an CÉRB ar an margadh oscailte. Níor tháinig na cistí seo ón Stáitchiste.

Ag deireadh 2021, bhí bannaí ráta comhlúthaigh a raibh luach ainmniúil €5.5 billiún agus luach margaidh €8.9 billiún orthu i seilbh an Bhainc Ceannais (féach Fíor 2D.2). Dúirt an Banc Ceannais go bhfuil sé i gceist aige na bannaí ráta comhlúthaigh atá fágtha aige a dhíol chomh luath agus is féidir, má cheadaíonn na coinníollacha cobhsaíochta airgeadais é, agus go ndíolfaidh sé íosmhéid de na bannaí de réir an sceidil seo a leanas: 2022-2023 (luach ainmniúil €1.0bn in aghaidh na bliana) agus ó 2024 ar aghaidh (€2.0bn in aghaidh na bliana go dtí go ndíoltar na bannaí ar fad).

Fíor 2D.2 Nótaí ráta comhlúthaigh i seilbh Bhanc Ceannais na hÉireann, luachanna ainmniúla agus luachanna margaidh, 2013 go 2021

Foinse: Tuarascálacha Bliantúla Bhanc Ceannais na hÉireann 2013 go 2021. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Is ionann an glantionchar a bhíonn ag diúscairt na mbannaí rialtais ar an Státhiste a dhéanann an Banc Ceannais is cuma má dhéanann GBCN na bannaí a fhuascailt trí chistí a fuarthas ar iasacht ag rátaí margaidh a úsáid, nó má dhíoltar na bannaí ar an margadh oscailte. Beidh an costas éifeachtach iarmhartach seirbhísithe ar an bhfiachas a bhaineann leis na diúscairtí mar an gcéanna.

- Má fhuasclaíonn GBCN na bannaí le cistí arna bhfáil ar iasacht, tiocfaidh aon bhiseach a íocfaidh GBCN ar a bhfuascailt ar ais don Stát, bíodh sé mar chuid de dhíbhinn an Bhainc Ceannais nó coinnithe ag an mBanc Ceannais ina chúlchistí.¹ Íocfaidh GBCN ús, ag an ráta athchistithe níos ísle, le páirtí seachtrach ansin ar na cistí a thóg sé amach ar iasacht chun na bannaí a fhuascailt.
- Má dhíoltar na bannaí le tríú páirtí, réadóidh an Banc Ceannais gnóthachan. Ina leithéid de chás, leanann GBCN air ag íoc úis ar na bannaí, leis an gceannaitheoir, ag an ráta céanna a d'íocfaí leis an mBanc Ceannais roimh a ndiúscairt. Déantar an ráta úis níos airde seo (i gcomparáid leis an gcostas úis níos ísle má dhéanann GBCN na bannaí a fhuascailt) a fhritháireamh don Stát ag gnóthachan an Bhainc Ceannais ar a ndiúscairt.

¹ Glactar leis go bhfuil an toradh ar bhannaí ag a ndiúscairt níos lú ná an toradh ar bhannaí ag a n-eisiúint, rud a fhágann go mbeidh gnóthachan ann don Bhanc Ceannais ar a ndiúscairt.